

T.C
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Av ve Yaban Hayatı Dairesi Başkanlığı

SAYI :B.18.0.DMP.0.03.00/250.00 - 108
KONU: Olur

11.04/2005

GENEL MÜDÜRLÜK MAKAMINA

4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun getirdiği en önemli yeniliklerden biri avlakların oluşturulması ve avcılığın avlanma planları dahilinde kontrollü ve sürdürülebilir bir şekilde yapılmasıdır. 4915 sayılı kanunda avlaklar özel avlak, devlet avlağı, genel avlak ve örnek avlak olmak üzere dört ayrı statüde tanımlanmaktadır.

Avlaklarda av ve yaban hayvanlarının korunması ve avcılığın düzenlenmesi ile avlakların kuruluşu, yönetimi ve denetimi esasları 4915 sayılı kanunun 11'inci maddesine dayanılarak hazırlanan *Avlakların kuruluşu, yönetimi ve denetimi esas ve usulleri ile ilgili yönetmelik* ile belirlenmekte olup örnek avlakların tescili ve avlanma planlarının onaylanması Genel Müdürlüğümüz yetkisindedir.

Ülkemizde örnek avlakların hızlı bir şekilde tüm yurt sathında tesis edilmesi amacıyla Genel Müdürlüğümüz merkezinde ve İl Çevre ve Orman Müdürlüklerinde çalışmalar 4915 sayılı Kanunun ve ilgili yönetmeliğin çıkmasıyla başlatılmış ve hızlı bir şekilde sürdürülmektedir.

Ülkemizde avlak sisteminin oluşturulmasında ve avlakların yönetiminde; biyoçeşitliliğe zarar vermeden, ekosistemlerimizin doğallıklarını koruyarak, populasyonların ormana ve avlak içindeki ve civarındaki tarım alanlarına zarar vermeyecek bir seviyede kontrolde tutarak avlaklarımızdan maksimum av veriminin elde edilmesi stratejisini benimsemiştir.

Genel Müdürlüğümüzün yurt çapında sürdürmekte olduğu etüt-envanter çalışmaları sonucunda ülkemizdeki yaban domuzu populasyonlarının büyüklükleri, yoğunlukları, üreme potansiyeli ve doğan yavruların yaşama oranları gibi populasyon dinamiğine ilişkin temel bilgilere dayanılarak, uluslararası yayınlar da göz önünde bulundurulmak suretiyle, hedef tür yaban domuzu olan örnek avlaklarının avlanma planlarında standardizasyonu sağlamak ve bu planların hazırlanması sırasında İl Çevre ve Orman Müdürlüklerimizin izleyecekleri yol ve uymaları gereken usul ve kuralları belirlemek amacıyla örnek avlaklarının avlanma planlarında yaban domuzuna yönelik servet, artımın ve yıllık alınacak hasat tesbitinde aşağıdaki varsayımlar kabul edilmiştir;

- 1- Populasyondaki erkek ve dişi bireylerin oranı 1:1 olarak alınacak dolayısıyla populasyondaki ergin bireylerin (2 yaş ve üstü) yarısının (1/2'sinin) dişi olduğu,
- 2- Ergin bir dişi domuzun bir batında ortalama dört (4) yavru doğurduğu ve doğan yavruların 2/3'ünün yırtıcı baskısı, besin azlığı, ağır hava şartları gibi çevre direnci olarak adlandırılan nedenlerden dolayı öldüğü ve 1/3'ünün yılsonu itibarıyla hayatta kaldığı,

- 3- Ergin bireylerin (2 yaş ve üstü) her yıl % 20'sinin (1/5'inin) Çevre Direnci nedeniyle yok olduğu ve % 80'ninin (4/5'inin) hayatta kaldığı dolayısıyla bir yıl sonraki popülasyonun bu fertler tarafından oluşturulduğu varsayılacaktır.
- 4- Avlak alanında bulunan popülasyonda iç ve dış göç (migrasyon ve emigrasyon) oranının eşit olduğu ve popülasyon yoğunluğa-bağımlı (density-dependent) bir popülasyon olarak değerlendirilecektir.
- 5- Hasat İçin Gerekli Minimum Popülasyon Yoğunluğu 1. Bonitet örnek avlaklarda 100 hektarda 5 birey, 2. bonitet örnek avlaklarda 100 hektarda 4 birey ve 3. Bonitet avlaklarda 100 hektarda 3 birey olarak alınacaktır.

Örnek Avlak Bonitet Sınıflarının Belirlenmesi

Yaban domuzuna yönelik örnek avlaklarının kurulması için Çevre ve Orman İl Müdürlüklerimiz tarafından Genel Müdürlüğümüze gönderilen ön etüt raporlarının ve avlanma planlarının değerlendirilmesi sonucunda hedef tür yaban domuzu olan örnek avlaklarının ülke genelinde üç (3) bonitete ayrılarak planlanması uygun görülmektedir.

- Yaban domuzu için herhangi bir örnek avlağın **1. Bonitet** olarak belirlenmesinde aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur.

1-Ormanlık saha alanın % 50'sinden az olmaması, kayın, kestane ve meşe gibi iri tohumlu ağaç türlerinin ve akdeniz bölgesinin maki formasyonlarının kapladığı alanların avlak alanında bulunan ormanlık sahanın % 30'ından fazla olması, (avlak alanı ile ilgili amenajman planlarının saha döküm tablolarının incelenmesi sonucu,)

2-Rizumlu ,yumrulu ve soğanlı bitkilerin yetişmesine de uygun olan orman içi açıklıkların avlak alanına düzenli dağılması, sahanın %10-20'ı olması, (avlak alanı ile ilgili amenajman planlarının saha döküm tablolarının ve haritalarının incelenmesi sonucu,)

3-Avlak alanında yazın sulu dere veya bataklıklar her 1000 ha.da en az 1 adet olmak üzere, sulu dere yoğunluğu ha. da 1 metreden fazla olması (avlak alanı ile ilgili amenajman planlarının haritalarının incelenmesi sonucu)

4-Yaban domuzlarının hayvansal protein ihtiyaçlarını karşılamak için tükettikleri böcek, salyangoz gibi besinlerin alanda bol miktarda bulunması ve bu canlıların avlak sahasında barınmalarını sağlayan humus ve çürüntü tabakası 8'cm den fazla olması, (arazide yapılan gözlem sonucu tespit edilecek)

Ülkemiz koşullarında 1. Bonitet olan avlaklar genel olarak Marmara Bölgesi ile Orta ve Batı Karadeniz Bölgelerimizde ve Akdeniz bölgesinde (maki formasyonuna sahip alanlar) bulunmaktadır.

- Yaban Domuzu için herhangi bir örnek avlağın **2. Bonitet** olarak belirlenmesinde aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur

1- Yaşlı Meşe, Kayın, Kestane gibi iri tohumlu ağaç türlerinin kapladığı alanların, (avlak alanı ile ilgili amenajman planlarının saha döküm tablolarının incelenmesi sonucu,) avlak alanında bulunan ormanlık sahanın %10-30'si' olması,

2- Rizumlu ,yumrulu ve soğanlı bitkilerin de yetişmesine de uygun olan orman içi açıklıkların avlak alanına homejen dağılımlı değildir (avlak alanı ile ilgili amenajman planlarının haritalarının incelenmesi sonucu)

3-Avlak alanında yazın sulu dere ve bataklıklar her 2000 ha. da enaz 1 adet olmak üzere, sulu dere yoğunluğu ha.da 1-0,5 m arasında(avlak alanı ile ilgili amenajman planlarının haritalarının incelenmesi sonucu) olması

4-Yaban domuzlarının hayvansal protein ihtiyaçlarını karşılamak için tükettikleri böcek, salyangoz gibi besinlerin alanda yeterli miktarda bulunması ve bu canlıların avlak sahasında barınmalarını sağlayan humus ve cürüntü tabakası 4-7 cm arasında bulunması, (arazide yapılan gözlem sonucu tespit edilecek)

Ülkemiz koşullarında 2.Bonitet olan avlaklar genel olarak Marmara Bölgesi ile Orta ve Batı Karadeniz Bölgelerimizde iğne yapraklı ağaç türlerinin oranının arttığı ve 1. bonitet olarak sınıflandırılmayacak alanlarda, Ege bölgesi ve Akdeniz bölgesinde bulunmaktadır.

- Genel olarak Marmara Bölgesi ile Orta ve Batı Karadeniz Bölgelerimiz, Akdeniz Bölgesi ve Ege Bölgesi dışında (Lokal olarak yukarıda belirtilen özelliklere sahip alanlar haricinde) tesis edilen yaban domuzu avlakları 3. Bonitet olarak belirlenmesi uygun görülmektedir.

Hasat İçin Gerekli Minimum Populasyon Yoğunluğuna Ulaşmış Bir Populasyonda Yavru Sayısının Hesaplanması

Yavru Sayısı = Dişi birey sayısı * Bir batında doğan yavru sayısı * hayatta kalma oranı
Dişi birey sayısı 2 yaş ve üstü erginlerin $\frac{1}{2}$ si, bir batında doğan yavru sayısı 4, hayatta kalma oranı $\frac{1}{3}$ olarak alınırsa;

Yavru Sayısı = Ergin Sayısı * $\frac{2}{3}$ olarak bulunur.

Hasat İçin Gerekli Minimum Populasyon Yoğunluğuna Ulaşmış Bir Populasyonda Ergin ve Yavru Oranının Belirlenmesi

Yavru sayısının ergin sayısının $\frac{2}{3}$ 'üne eşit olduğu bir populasyonda ergin sayısı;

Ergin Sayısı = Hasat İçin Gerekli Minimum Populasyon Yoğunluğuna ulaşmış bir populasyondaki birey sayısı (alanın büyüklüğü ve bonitetine göre tablodan bulunacak değer) – Yavru sayısı formülü ile hesaplanır.

Formülünde Yavru Sayısı yerine Ergin Sayısı * $\frac{2}{3}$ konularak ergin sayısı bulunur. Dolayısıyla böyle bir populasyonun $\frac{2}{5}$ 'i yavru ve $\frac{3}{5}$ 'i ergin bireylerden oluşacaktır.

Erginlerin Hayatta Kalma Oranı

Ülkemiz koşullarında Ergin bireylerin (2 yaş ve üstü) her yıl % 20'sinin ($\frac{1}{5}$ 'inin) Çevre Direnci nedeniyle yok olduğu ve % 80'ninin ($\frac{4}{5}$ 'inin) hayatta kaldığı dolayısıyla bir yıl sonraki populasyonun bu fertler tarafından oluşturulduğu varsayılacaktır.

Yıllık Hasat Edilecek Miktarlar

“Hasat İçin Gerekli Minimum Populasyon Yoğunluğu”na ulaşan örnek avlaklarda yaban domuzu için her yıl hayatta kalan ergin bireylerin $\frac{1}{3}$ 'ü ve hayatta kalan yavru bireylerin % 20'si ($\frac{1}{5}$ 'i) hasat edilecektir.

Örnek Avlaklarda Yırtıcıların Yönetimi

Hedef tür olan yaban domuzu örnek avlaklarda yırtıcıların populasyonlarının aşırı miktarda artması durumunda örnek avlak alanının büyüklüğüne göre geliştirilmiş olan hasat tablolarında verilen optimal hasat miktarları alınamıyorsa işletmecinin talebi üzerine yırtıcı envanteri yapılarak yırtıcı populasyonlarında azaltma yapılabilecektir.

Yukarda ifade edilen kriterler ve varsayımlar doğrultusunda, yaban domuzuna yönelik yıllık artım ve hasat tablolarının düzenlenmesi için gerekli bilgileri içeren tablo düzenlenerek aşağıya çıkarılmıştır.

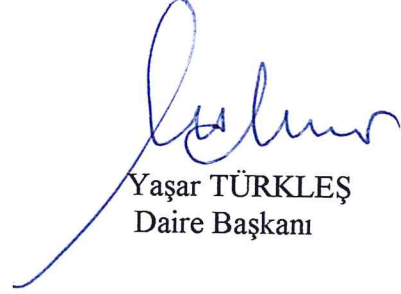
**HASAT İÇİN GEREKLİ MİNİMUM POPULASYON YOĞUNLUĞUNA ULAŞMIŞ
YABAN DOMUZU ÖRNEK AVLAKLARINDA OPTIMUM POPULASYON
STRÜKTÜRÜ VE YILLIK HASAT MİKTARLARI**

Bonitet	Etüt Edilen Avlak Alanı	Max. Populasyon Büyüklüğü (Hasat için gerekli)	Minumum Populasyon Büyüklüğü (Hasat sonrası)	Hasat Sonrası Populasyondaki Ergin Birey sayısı (iki yaş ve Üzeri)	Hasat Sonrası Populasyonda Yavru Birey sayısı (0-1 yaş)	Yıllık Hasat Edilecek Ergin ve Yavru Birey Say. E ... Y
1	3000	180	150	90	60	30 + 12
	4000	240	200	120	80	40 + 16
	5000	300	250	150	100	50 + 20
	6000	360	300	180	120	60 + 24
	7000	420	350	210	140	70 + 28
	8000	480	400	240	160	80 + 32
	9000	540	450	270	180	90 + 36
	10000	600	500	300	200	100 + 40
	15000	900	750	450	300	150 + 60
	20000	1200	1000	600	400	200 + 80
	30000	1800	1500	900	600	300 + 120
2	3000	144	120	72	48	24 + 10
	4000	192	160	96	64	32 + 13
	5000	240	200	120	80	40 + 16
	6000	248	240	144	96	48 + 19
	7000	336	280	168	112	56 + 22
	8000	384	320	192	128	64 + 26
	9000	432	360	216	144	72 + 29
	10000	480	400	240	160	80 + 32
	15000	720	600	360	240	120 + 48
	20000	960	800	480	320	160 + 64
	30000	1440	1200	720	480	240 + 96
3	3000	108	90	54	36	18 + 7
	4000	144	120	72	48	24 + 10
	5000	180	150	90	60	30 + 12
	6000	216	180	108	72	36 + 14
	7000	252	210	126	84	42 + 17
	8000	288	240	144	96	48 + 19
	9000	324	270	162	108	54 + 22
	10000	360	300	180	120	60 + 24
	15000	540	450	270	180	90 + 36
	20000	720	600	360	240	120 + 48
	30000	1080	900	540	360	180 + 72

Not : Tabloda gösterilmeyen alanlar için enterpolasyon yapılacaktır.

Makamımızca uygun görülmesi durumunda, örnek avlakların avlanma planlarının yaban domuzu için düzenlenecek yıllık artım ve hasat tablolarının “ **Hasat İçin Gerekli Minimum Populasyon Yoğunluğuna Ulaşmış Yaban Domuzu Örnek Avlaklarında Optimum Populasyon Strüktürü ve Yıllık Hasat Miktarları**” tablosundaki ilgili bölümdeki değerlerin alınarak düzenlenmesi, bu metodun ihale edilen ve sözleşmeye bağlanan örnek avlakların haricinde kalan, avlanma planı onaylanan örnek avlakların da avlanma planlarının ilgili tablolarının yeniden düzenlenerek değiştirilmesinin sağlanması hususunda:

Olurlarınıza arz ederim.

Yaşar TÜRKLEŞ
Daire Başkanı

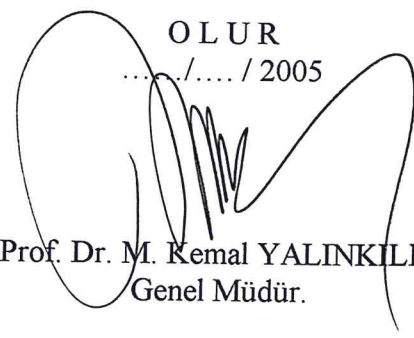
Uygun Görüşle Arz Ederim

... 08 / 04 / 2005

Mustafa AKINCIOĞLU
Genel Müdür Yardımcısı

OLUR

... / ... / 2005

Prof. Dr. M. Kemal YALINKILIÇ
Genel Müdür.